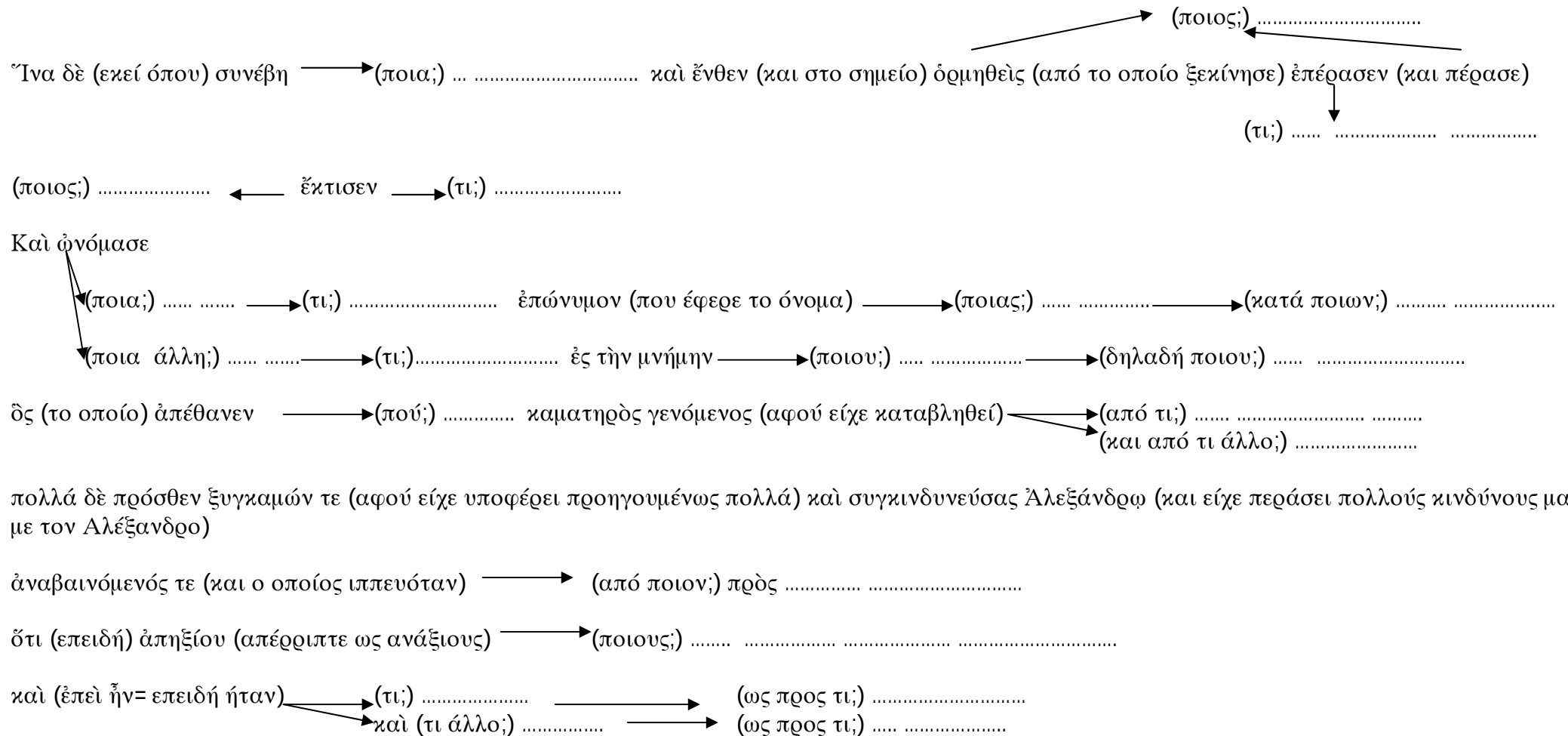

ΑΡΧΑΙΑ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ-ΕΝΟΤΗΤΑ 11-Η αγάπη του Αλέξανδρου για τον Βουκεφάλα-ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

Ἵνα δὲ ἡ μάχη συνέβη καὶ ἔνθεν ὀρμηθεὶς ἐπέρασεν τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν πόλεις ἔκτισεν Ἀλέξανδρος. Καὶ τὴν μὲν Νίκαιαν τῆς νίκης τῆς κατ' Ἰνδῶν ἐπώνυμον ὠνόμασε, τὴν δὲ Βουκεφάλαν ἐς τοῦ ἵππου τοῦ Βουκεφάλα τὴν μνήμην, ὃς ἀπέθανεν αὐτοῦ ὑπὸ κάματός τε καὶ ἡλικίας καματηρὸς γενόμενος, πολλὰ δὲ πρόσθεν ξυγκαμὼν τε καὶ συγκινδυνεύσας Ἀλεξάνδρῳ ἀναβαινόμενός τε πρὸς μόνου Ἀλεξάνδρου, ὅτι τοὺς ἄλλους πάντας ἀπηξίου ἀμβάτας, καὶ μεγέθει μέγας καὶ τῷ θυμῷ γενναῖος.

ἀναβαινόμενος (ἀνά+βαίνω)

Δώστε κι άλλες λέξεις στα νέα ελληνικά παράγωγες ή σύνθετες από το ρήμα **βαίνω**,
π. χ. **ανάβαση**,-----, -----, -----

Ακολουθώντας τη σειρά με την οποία έχετε τοποθετήσει τις λέξεις και χρησιμοποιώντας και τα γλωσσικά σχόλια στη σελ. 83, προσπαθήστε να αποδώσετε την πιο πάνω περίοδο στα νέα ελληνικά:

.....

.....

.....

.....

.....

ΑΡΧΑΙΑ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ-ΕΝΟΤΗΤΑ 11-Η αγάπη του Αλέξανδρου για τον Βουκεφάλα-ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

Σημείον δέ οἱ ἦν βοὺς κεφαλὴ ἐγκεχαραγμένη, ἐφ' ὅτῳ καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ λέγουσιν ὅτι ἔφερεν¹ οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι λευκὸν σῆμα εἶχεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, μέλας ὦν αὐτός, ἐς βοὺς κεφαλὴν μάλιστα εἰκασμένον. Οὗτος ὁ ἵππος ἐν τῇ Οὐξίων χώρᾳ ἀφανὴς ἐγένετο Ἀλεξάνδρῳ, καὶ Ἀλέξανδρος προεκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πάντας ἀποκτενεῖν Οὐξίους, εἰ μὴ ἀπάξουσιν αὐτῷ τὸν ἵππον. Τοσῆδε γὰρ σπουδῇ Ἀλεξάνδρῳ ἀμφ' αὐτὸν ἦν.

Σημείον δέ οἱ¹ ἦν (και εἶχε σημάδι) βοὺς κεφαλὴ ἐγκεχαραγμένη (ένα κεφάλι βοδιού χαραγμένο πάνω του) ἐφ' ὅτῳ (ἐξαιτίας του οποίου)

λέγουσι —————>(τι;) ὅτι —————>(ποιοι;)

(ποιοι;) <—————λέγουσιν—————>(τι;) ὅτι —————>(τι;) —————>(πάνω σε τι;) <—————

μέλας ὦν αὐτός (ενώ ο ἴδιος ἦταν μαύρος) εἰκασμένον μάλιστα (που ἔμοιαζε πάρα πολύ) —————>(με τι;) <—————

(ποιος;) <————— ἀφανὴς ἐγένετο Ἀλεξάνδρῳ (χάθηκε για τον Αλέξανδρο) —————> (πού;) <—————

καὶ (ποιος;) <————— προεκήρυξεν (διακήρυξε δημόσια) —————>(πού;) <—————

(τι;) —————> (ποιους;) εἰ μὴ (αν δεν) ἀπάξουσιν (επιστρέψουν)

↓
(ποιον;) —————>(σε ποιον;)

(ποια;) <————— ἦν Ἀλεξάνδρῳ (υπήρχε στον Αλέξανδρο) —————> (για ποιον;) <—————

ἀπάξουσιν (ἀπό+ἄγω)

Δώστε κι άλλες λέξεις στα νέα ελληνικά παράγωγες ή σύνθετες από το ρήμα ἄγω,

π. χ. αγωγή, -----, -----, -----

Ακολουθώντας τη σειρά με την οποία έχετε τοποθετήσει τις λέξεις και χρησιμοποιώντας και τα γλωσσικά σχόλια στη σελ. 83, προσπαθήστε να αποδώσετε την πιο πάνω περίοδο στα νέα ελληνικά:

.....
.....
.....
.....

¹ προσέξτε τους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας στην επόμενη σελίδα.

Προσωπική αντωνυμία

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
	α΄ προσώπου	β΄ προσώπου	γ΄ προσώπου
Ον.	ἐγώ	σύ	-
Γεν.	ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὔ)
Δοτ.	ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἶ, οί
Αιτ.	ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	ἡμεῖς	ὕμεῖς	(σφεῖς)
Γεν.	ἡμῶν	ὕμῶν	(σφῶν)
Δοτ.	ἡμῖν	ὕμῖν	σφίσι (ν)
Αιτ.	ἡμᾶς	ὕμᾶς	(σφᾶς)

ΕΝΟΤΗΤΑ 11

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Α. Στις προτάσεις που ακολουθούν να εντοπίσετε το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα που ενεργεί ή παθαίνει ή βρίσκεται σε μια κατάσταση. Να δηλώσετε τι μέρος του λόγου είναι:

Παραδείγματα	Πρόσωπο ή ζώο ή πράγμα / Μέρος του λόγου
Ο Πέτρος είναι καλός μαθητής.	
Κῦρος ἦν βασιλεύς.	
Τα σχολεία γέμισαν παιδιά.	
Οἱ ἄγροὶ ἐθεραπεύοντο.	
Αὐτός πήρε το βραβείο.	
Οὗτος ἔσωσε τὴν πόλιν.	
Οἱ εργαζόμενοι ἄρχισαν τὴν απεργία.	
Οἱ ἀδικοῦντες τὴν πόλιν ἡμέτεροὶ ἐχθροὶ εἰσιν.	
Οἱ τριάκοντα ἀπῆλθον.	
Λέων ἀρπάζει μῦν.	
Οἱ περισσότεροὶ ἐφυγαν.	
Οἱ πλείστοι ἐφυγον.	

Το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα που ενεργεί ή παθαίνει ή βρίσκεται σε μια κατάσταση ονομάζεται

Παρατηρήστε προσεκτικά την πτώση του και γράψετε την παρατήρησή σας: Το του ρήματος, αν είναι πτωτικό, βρίσκεται πάντα σε πτώση

Άσκηση : Να μελετήσετε τα πιο κάτω παραδείγματα και στη δεύτερη στήλη να καταγράψετε το υποκείμενο ρωτώντας με το: **ποιος/ποιοι, ποια/ποιες, ποιο/ποια.**

Παραδείγματα	Υποκείμενο
1. Ὁ γεωργὸς θεραπεύει τὸν ἄγρὸν.	
2. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς πολεμίους ἐνίκησαν.	
3. Τὸ ὄρος Ὀλυμπος ἐλέγετο.	
4. Ἐκεῖνοι στρατηγοὶ ἦσαν.	
5. Περικλῆς τοῦ δήμου ἡγεῖτο.	
6. Οἱ φθονοῦντες μισοῦνται.	

ΕΝΟΤΗΤΑ 11

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Α. Στις προτάσεις που ακολουθούν να εντοπίσετε το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα που ενεργεί ή παθαίνει ή βρίσκεται σε μια κατάσταση. Να δηλώσετε τι μέρος του λόγου είναι:

Παραδείγματα	Πρόσωπο ή ζώο ή πράγμα / Μέρος του λόγου
Ο Πέτρος είναι καλός μαθητής.	πρόσωπο/κύριο όνομα
Κῦρος ἦν βασιλεύς.	πρόσωπο/κύριο όνομα
Τα σχολεῖα γέμισαν παιδιά.	πράγμα/ουσιαστικό
Οἱ ἄγροὶ ἐθεραπεύοντο.	πράγμα /ουσιαστικό
Αὐτός πήρε το βραβείο.	πρόσωπο/αντωνυμία
Οὗτος ἔσωσε τὴν πόλιν.	πρόσωπο/αντωνυμία
Οἱ εργαζόμενοι ἀρχισαν τὴν απεργία.	πρόσωπο/μετοχή
Οἱ ἀδικοῦντες τὴν πόλιν ἡμέτεροι ἐχθροὶ εἰσιν.	πρόσωπο/μετοχή
Οἱ τριάκοντα ἀπῆλθον.	πρόσωπο/αριθμητικό
Λέων ἀρπάζει μῦν.	ζώο/ουσιαστικό
Οἱ περισσότεροὶ ἐφυγαν	πρόσωπο /επίθετο
Οἱ πλείστοι ἐφυγον	πρόσωπο/επίθετο

Το πρόσωπο, το ζώο ή το πράγμα που ενεργεί ή παθαίνει ή βρίσκεται σε μια κατάσταση ονομάζεται **υποκείμενο**.

Παρατηρήστε προσεκτικά την πτώση του **υποκειμένου** και γράψετε την παρατήρησή σας: **Το υποκείμενο** βρίσκεται κυρίως σε πτώση **ονομαστική**.

Άσκηση : Να μελετήσετε τα πιο κάτω παραδείγματα και στη δεύτερη στήλη να καταγράψετε το υποκείμενο ρωτώντας με το **ποιος/ποιοι, ποια/ποιες, ποιο/ποια**.

Παραδείγματα	Υποκείμενο
7. Ὁ γεωργὸς θεραπεύει τὸν ἄγρον.	ὁ γεωργός
8. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς πολεμίους ἐνίκησαν.	οἱ Ἀθηναῖοι
9. Τὸ ὄρος Ὀλυμπος ἐλέγετο.	τὸ ὄρος
10. Ἐκεῖνοι στρατηγοὶ ἦσαν.	ἐκεῖνοι
11. Περικλῆς τοῦ δήμου ἡγήτο.	Περικλῆς
12. Οἱ φθονοῦντες μισοῦνται.	οἱ φθονοῦντες

ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ

Μελετήστε τις προτάσεις που ακολουθούν και παρατηρώντας τη σχέση μεταξύ υποκειμένου (πλάγια γράμματα) και κατηγορουμένου (έντονα γράμματα) προσπαθήστε να δώσετε τον ορισμό της έννοιας του κατηγορουμένου.

Παραδείγματα	Ορισμός
<i>Το παιδί είναι άρρωστο.</i> <i>Ο Εφιάλτης ήταν προδότης.</i> <i>Ο Πέτρος φαίνεται επιμελής.</i> <i>Ο άνθρωπος φαίνεται άδικώτατος.</i> <i>Εγώ ειμί ο ποιμήν.</i> <i>Ἡ οἰκία ἐστὶν ἐμή.</i>	Η λέξη που φανερώνει ή ένα του υποκειμένου, ονομάζεται

Στις προτάσεις που ακολουθούν να βρείτε ποια λειτουργία επιτελούν τα ρήματα και με βάση αυτή πώς ονομάζονται.

<i>Ο Πέτρος έγινε διάσημος.</i> <i>Ο καθηγητής αποδείχτηκε ικανός.</i> <i>Κῦρος ἐγένετο βασιλεύς.</i> <i>Ἀλκιβιάδης ἠρέθη (εκλέχτηκε) στρατηγός.</i> Τα πιο πάνω ρήματα το υποκείμενο με το κατηγορούμενο και ονομάζονται

Στις προτάσεις που ακολουθούν να καταγράψετε τα ρήματα που λειτουργούν ως συνδετικά.

Παραδείγματα	Ρήματα
<i>Ὁ Ζεὺς ἐστὶν ἄριστος καὶ δικαιοτάτος τῶν θεῶν.</i> <i>Ὁ ἐχθρὸς χαλεπῶς φίλος γίνεται.</i> <i>Ἐπιστήμων τούτων τυγχάνεις.</i> <i>Τοῦτο βέλτιστον ὑπάρχει.</i> <i>Ἀνυπόδητος διατελεῖς.</i> <i>Ἔφυμεν γυναῖκες.</i> <i>Ξενοφῶν ἠρέθη (εκλέχτηκε) στρατηγός.</i> <i>Τισσαφέρνης ἀπεδέδεικτο (εἶχε διοριστεί) στρατηγός.</i> <i>Ἀνδοκίδης ἔλαχεν (κληρώθηκε) ἱερεύς.</i> <i>Ἐχειροτονήθη τειχοποῖδς ὑπὸ τοῦ δήμου.</i> <i>Οὔτοι νομοθέται κληθήσονται (θα ονομαστούν).</i> <i>Ὁ σύμπαρ περίβολος ὀνομάζεται Εὐστός.</i> <i>Οὔτοι ἀκούουσι (ονομάζονται) κόλακες.</i> <i>Ὁ δρόμος λέγεται ἱερός.</i>	

Τοῦτο τὸ ἔργον δοκεῖ (φαίνεται) <i>χαλεπόν</i>. Ὁ ἄνθρωπος φαίνεται <i>ἀδικώτατος</i>. Οἱ ἄγαθοὶ νομίζονται <i>εὐδαίμονες</i>.	
---	--

Στις προτάσεις που ακολουθούν προσπαθήστε να αναγνωρίσετε τι μέρος του λόγου (επίρρημα, απαρέμφατο, ουσιαστικό, επίθετο, μετοχή, δευτερεύουσα πρόταση, αντωνυμία, αριθμητικό) μπορεί να είναι το κατηγορούμενο.

Παραδείγματα	Μέρος του λόγου
Δερκυλίδας ἔτυχεν <i>ἀρμοστής</i>. Ὁ θεός ἐστι <i>δίκαιος</i>. Ἡ οἰκία ἐστὶν <i>ἐμή</i>. Οἱ ὀπλῖται ἦσαν <i>δισχίλιοι</i>. Τὸ κολακεύειν ἐστὶν <i>ἀδικεῖν</i>. Ξέρξης ἐστὶν ὁ <i>καταστρεψάμενος</i> τὴν Θετταλίαν. Ὁ Φίλιππος ἐστὶν <i>ὃ ἂν εἴποι τις</i> (όσα θα μπορούσε να πει κανείς). Τὸ πάλαι οὐκ ἔστιν <i>νῦν</i>.	

ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟ

Μελετήστε τις προτάσεις που ακολουθούν και παρατηρώντας τη σχέση μεταξύ υποκειμένου (πλάγια γράμματα) και κατηγορουμένου (έντονα γράμματα) προσπαθήστε να δώσετε τον ορισμό της έννοιας του κατηγορουμένου.

Παραδείγματα	Ορισμός
<i>Το παιδί είναι άρρωστο.</i> <i>Ο Εφιάλτης ήταν προδότης.</i> <i>Ο Πέτρος φαίνεται επιμελής.</i> <i>Ὁ ἄνθρωπος φαίνεται ἀδικώτατος.</i> <i>Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ποιμήν.</i> <i>Ἡ οἰκία ἐστὶν ἐμή.</i>	Ἡ λέξη που φανερώνει μία ιδιότητα ή ένα γνώρισμα του υποκειμένου, ονομάζεται κατηγορούμενο .

Στις προτάσεις που ακολουθούν να βρείτε ποια λειτουργία επιτελούν τα ρήματα και με βάση αυτή πώς ονομάζονται.

<i>Ο Πέτρος έγινε διάσημος.</i> <i>Ο καθηγητής αποδείχτηκε ικανός.</i> <i>Κῦρος ἐγένετο βασιλεύς.</i> <i>Ἀλκιβιάδης ἠρέθη (εκλέχτηκε) στρατηγός.</i> Τα πιο πάνω ρήματα συνδέουν το υποκείμενο με το κατηγορούμενο και ονομάζονται συνδετικά .
--

Στις προτάσεις που ακολουθούν να καταγράψετε τα ρήματα που λειτουργούν ως συνδετικά.

Παραδείγματα	Ρήματα
<i>Ὁ Ζεὺς ἐστὶν ἄριστος καὶ δικαιοτάτος τῶν θεῶν.</i> <i>Ὁ ἐχθρὸς χαλεπῶς φίλος γίγνεται.</i> <i>Ἐπιστήμων τούτων τυγχάνεις.</i> <i>Τοῦτο βέλτιστον ὑπάρχει.</i> <i>Ἀνυπόδητος διατελεῖς.</i> <i>Ἔφυμεν γυναῖκες.</i> <i>Ξενοφῶν ἠρέθη (εκλέχτηκε) στρατηγός.</i> <i>Τισσαφέρνης ἀπεδέδεικτο (εἶχε διοριστεί) στρατηγός.</i> <i>Ἀνδοκίδης ἔλαχεν (κληρώθηκε) ἱερεὺς.</i> <i>Ἐχειροτονήθη τειχοποιὸς ὑπὸ τοῦ δήμου.</i> <i>Οὔτοι νομοθέται κληθήσονται (θα ονομαστούν).</i> <i>Ὁ σύμπαξ περίβολος ὀνομάζεται Ἐυστός.</i> <i>Οὔτοι ἀκούουσι (ονομάζονται) κόλακες.</i> <i>Ὁ δρόμος λέγεται ἱερός.</i>	εἰμί γίγνομαι τυγχάνω ὑπάρχω διατελῶ φύομαι τα κύρια συνδετικά αἰροῦμαι ἀποδείκνυμαι λαγχάνω χειροτονοῦμαι εκλογής καλοῦμαι ὀνομάζομαι ἀκούω λέγομαι κλητικά προσαγορευτικά

Τοῦτο τὸ ἔργον δοκεῖ (φαίνεται) χαλεπόν. Ὁ ἄνθρωπος φαίνεται ἀδικώτατος. Οἱ ἀγαθοὶ νομίζονται εὐδαίμονες.	δοκῶ φαίνομαι νομίζομαι	δοξαστικά
--	--	----------------------

Στις προτάσεις που ακολουθούν προσπαθήστε να αναγνωρίσετε τι μέρος του λόγου μπορεί να είναι το κατηγορούμενο.

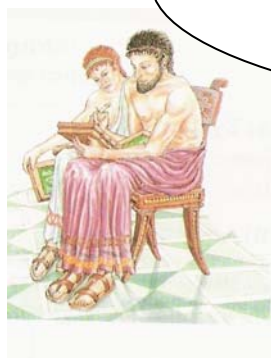
Παραδείγματα	Μέρος του λόγου
Δερκυλίδας ἔτυχεν ἀρμοστής.	Ουσιαστικό
Ὁ θεός ἐστι δίκαιος.	Επίθετο
Ἡ οἰκία ἐστὶν ἐμῇ.	Αντωνυμία
Οἱ ὀπλῖται ἦσαν δισχίλιοι.	Αριθμητικό
Τὸ κολακεύειν ἐστὶν ἀδικεῖν.	Απαρέμφατο
Ξέρξης ἐστὶν ὁ καταστρεψάμενος τὴν Θετταλίαν.	Μετοχή
Ὁ Φίλιππος ἐστὶν ᾧ ἂν εἴποι τις.	Δευτερεύουσα πρόταση
Τὸ πάλαι οὐκ ἔστιν νῦν.	Επίρρημα

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

❧ ❧❧❧❧❧❧ ❧
Μελέτα τὰ σπουδαῖα
 (Σόλων ὁ Ἀθηναῖος)

❧ ❧❧❧❧❧❧ ❧
Ὅρα τὸ μέλλον

- Να διαβάσετε τα πιο κάτω παραδείγματα και να παρατηρήσετε τη διαφορά της πρώτης στήλης από τη δεύτερη.

Το παιδί ξύπνησε.	Ο πατέρας ξύπνησε το παιδί.
Το παιχνίδι έσπασε.	Το παιδί έσπασε το παιχνίδι.
Η μπάλα ξεφούσκωσε.	Ο Πέτρος μοιάζει της μητέρας του.
Ο πατέρας περπατά.	Η Μαρία οργίζεται με τη φίλη της.

Τι παρατηρείτε ως προς την ενέργεια του υποκειμένου;

Όταν η ενέργεια του υποκειμένου **δεν μεταβαίνει** σε κάποιο άλλο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα, το ρήμα λέγεται

Όταν η ενέργεια του υποκειμένου **μεταβαίνει** σε κάποιο άλλο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα, το ρήμα λέγεται

Το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα δέχεται την ενέργεια του υποκειμένου, γιατί **αντί – κείται** (βρίσκεται απέναντι) και λέγεται

- Να μελετήσετε τα παραδείγματα στον πιο κάτω πίνακα και να διακρίνετε σε ποιες πτώσεις τοποθετείται το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα που δέχεται την ενέργεια του υποκειμένου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΠΤΩΣΕΙΣ
Σωκράτης διδάσκει τὴν ἀρετὴν. Ἀλέξανδρος ἐθήρευεν (κυνηγούσε) ἐλάφους. Στέφανον ὁ νικητὴς λαμβάνει.	} -----
Ἀπέχω τῶν μαθημάτων. Μέμνημαι (θυμούμαι) τῶν ὄρκων.	} -----
Ἐμμένω τοῖς νόμοις. Ἔοικα (μοιάζω) τῷ ἀδελφῷ.	} -----

Διδάσκω τὸν παῖδα μουσικὴν.	-----	-----
Λέγω τῷ φίλῳ τὴν ἀλήθειαν.	-----	-----
Ἐπλήρωσαν (γέμισαν) τὰ ταμεῖα (τις αποθήκες) χρημάτων.	-----	-----
Παρεχωρήσατε τῷ Φιλίππῳ τῆς ἐλευθερίας.	-----	-----

Τι διαπιστώνω;

Το ρήμα του οποίου η έννοια συμπληρώνεται με μόνο ένα και επομένως με τη χρήση **μιας μόνο πτώσης** λέγεται

Το ρήμα του οποίου η έννοια συμπληρώνεται με δύο και επομένως με τη χρήση **δύο πτώσεων** λέγεται

Επαναληπτικές Ασκήσεις:

Να υπογραμμίσετε στις πιο κάτω προτάσεις τους όρους που έχετε γνωρίσει (υποκείμενο, κατηγορούμενο, αντικείμενο) και να τους χαρακτηρίσετε.

1. Κῦρος ἐπολιόρκει Μίλητον.
2. Πόλεμος πάντων πατήρ ἐστι.
3. Οὐδεὶς βούλεται θνήσκειν.
4. Κλέαρχος ὠφέλει τοὺς Ἕλληνας.
5. Πείθομαι τοῖς νόμοις.
6. Οὐκ ἐρωτῶ σε τοῦτο
7. Ἐγέμισεν τὴν ναῦν ξύλων.
8. Πόλεις μεγάλαι γίνονται.
9. Ἰατρὸς τῶν ψυχῶν τυγχάνεις.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Ω ΩΩΩΩΩΩΩ Ω

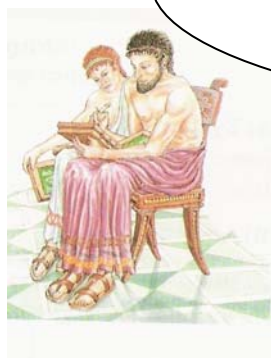
Μελέτα τὰ σπουδαῖα
(Σόλων ὁ Ἀθηναῖος)

Ω ΩΩΩΩΩΩΩ Ω

Ὅρα τὸ μέλλον

- Να διαβάσετε τα πιο κάτω παραδείγματα και να παρατηρήσετε τη διαφορά της πρώτης στήλης από τη δεύτερη.

Το παιδί ξύπνησε. Ο πατέρας ξύπνησε το παιδί.
Το παιχνίδι έσπασε. Το παιδί έσπασε το παιχνίδι.
Η μπάλα ξεφούσκωσε. Ο Πέτρος μοιάζει της μητέρας του.
Ο πατέρας περπατά. Η Μαρία οργίζεται με τη φίλη της.

Τι παρατηρείτε ως προς την ενέργεια του υποκειμένου;

Στην πρώτη στήλη το υποκείμενο ενεργεί, αλλά η ενέργειά του δεν πηγαίνει αλλού, ενώ στη δεύτερη στήλη το υποκείμενο ενεργεί και η ενέργειά του πηγαίνει σε κάποιον άλλο ή σε κάτι άλλο.

Όταν η ενέργεια του υποκειμένου **δεν μεταβαίνει** σε κάποιο άλλο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα, το ρήμα λέγεται **αμετάβατο**.

Όταν η ενέργεια του υποκειμένου **μεταβαίνει** σε κάποιο άλλο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα, το ρήμα λέγεται **μεταβατικό**.

Το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα δέχεται την ενέργεια του υποκειμένου, γιατί **αντί – κεί** (βρίσκεται απέναντι) και λέγεται **αντικείμενο**.

- Να μελετήσετε τα παραδείγματα στον πιο κάτω πίνακα και να διακρίνετε σε ποιες πτώσεις τοποθετείται το πρόσωπο, ζώο ή πράγμα που δέχεται την ενέργεια του υποκειμένου.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	ΠΤΩΣΕΙΣ
Σωκράτης διδάσκει τὴν ἀρετὴν . Ἀλέξανδρος ἐθήρευνεν (κυνηγούσε) ἐλάφους . Στέφανον ὁ νικητὴς λαμβάνει.	} αιτιατική
Ἀπέχω τῶν μαθημάτων . Μέμνημαι (θυμούμαι) τῶν ὀρκῶν .	} γενική
Ἐμμένω τοῖς νόμοις . Ἔοικα (μοιάζω) τῷ ἀδελφῷ .	} δοτική

Διδάσκω τὸν παῖδα μουσικήν. Λέγω τῷ φίλῳ τὴν ἀλήθειαν. Ἐπλήρωσαν (γέμισαν) τὰ ταμεῖα (τις αποθήκες) χρημάτων. Παρεχωρήσατε τῷ Φιλίππῳ τῆς ἐλευθερίας.	αιτιατική δοτική αιτιατική δοτική	αιτιατική αιτιατική γενική γενική
--	--	--

Τι διαπιστώνω;

Το ρήμα του οποίου η έννοια συμπληρώνεται με μόνο ένα **αντικείμενο** και επομένως με τη χρήση **μιας μόνο πτώσης** λέγεται **μονόπτωτο**.
Το ρήμα του οποίου η έννοια συμπληρώνεται με δύο **αντικείμενα** και επομένως με τη χρήση **δύο πτώσεων** λέγεται **δίπτωτο**.

Άσκηση:

Να υπογραμμίσετε στις πιο κάτω προτάσεις τους όρους που έχετε γνωρίσει (υποκείμενο, κατηγορούμενο, αντικείμενο) και να τους χαρακτηρίσετε.

- Κῦρος ἐπολιόρκει Μίλητον. **Υποκείμενο (Κῦρος), Αντικείμενο (Μίλητον)**
- Πόλεμος πάντων πατήρ ἐστὶ. **Υποκείμενο (Πόλεμος) Κατηγορούμενο (πατήρ –συνδ. ρ. ἐστὶ)**
- Οὐδείς βούλεται θνήσκειν. **Υποκείμενο (Οὐδείς – αντωνυμία, στο ρ. βούλεται)**
- Κλέαρχος ὠφέλει τοὺς Ἑλληνας. **Υποκείμενο (Κλέαρχος) Αντικείμενο (τοὺς Ἑλληνας)**
- Πείθομαι τοῖς νόμοις. **Αντικείμενο (τοῖς νόμοις)**
- Οὐκ ἐρωτῶ σε τοῦτο. **Αντικείμενα (σέ/τοῦτο)**
- Ἐγέμισεν τὴν ναῦν ξύλων. **Αντικείμενα (τὴν ναῦν/ξύλων)**
- Πόλεις μεγάλαι γίνονται. **Υποκείμενο (πόλεις)**
- Ἰατρὸς τῶν ψυχῶν τυγχάνεις. **Κατηγορούμενο (Ἰατρός –συνδ.ρ. τυγχάνω)**